

ราชดัด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bruceajavanica* (L.) Merr.

วงศ์ : SIMAROUBACEAE

ชื่ออื่น : ดิคน (อุบลราชธานี) กะดัด ฉะดัด (ใต้) ดิกัน (กลาง) กาจับหลัก ขาแก้ฮากขม (เชียงใหม่) พญาดาบหัก (ตราด) เพี้ยพาน (นครราชสีมา ขอนแก่น) เพี้ยพาน (นครศรีธรรมราช) มะลาคา (ปัตตานี) สอยดาว (จันทบุรี) เท้าขาม่อนน้อย มะจ้เหา มะคิควาย

ลักษณะทั่วไป : ไม้พุ่มหรือไม้ยืน ต้นขนาดเล็ก สูง 0.5-4 เมตร เปลือกลำต้น เรียบ สีขาวปนเทา มีขนสีเหลืองปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับเวียนรอบกิ่ง มีใบย่อย 5-13 ใบ แผ่นใบย่อยรูปขอบขนานแกมรูปไข่ถึงรูปหอกแกมรูปไข่ กว้าง 3-6 เซนติเมตร ยาว 5-10 เซนติเมตร ขอบใบหยักมนเป็นฟันเลื่อยตลอดทั้งขอบใบ ปลายใบแหลม โคนใบมน ผิวใบมีขนนุ่มทั้งสองด้าน เนื้อใบบาง นุ่ม ก้านใบย่อยยาว 3-10 มิลลิเมตร ก้านใบยาว 5-10 เซนติเมตร ดอก ออกรวมเป็นช่อกระจุกตามซอกใบ ช่อดอกยาว 5-40 เซนติเมตร เป็นดอกแยกเพศ มีทั้งต้นที่พบเฉพาะช่อดอกตัวผู้และดอกตัวเมียในช่อเดียวกัน ดอกย่อยมีขนาดเล็ก สีขาวอมเขียวถึงสีแดงอมเขียวหรือสีม่วง ออกเป็นช่อตามซอกใบ และที่ปลายยอดกลีบดอกรูปช้อนใหญ่กว่ากลีบเลี้ยงเล็กน้อย สีอมม่วงหรือสีน้ำตาลแดง กลีบดอกมี 4 กลีบ มีขน เกสรตัวผู้มี 4 อัน ฐานอับเรณูทรงกลมใหญ่ ก้านชูเกสรเป็น 4 พู รังไข่เป็นชนิดอยู่สูงกลีบเลี้ยงมีขนาดเล็กมาก มี 4 แฉก ผล เป็นผลสด กลมเป็นพวง มีเนื้อ รูปกลม ผิวเรียบเป็นมัน ขนาดเล็ก ยาวราว 4 มิลลิเมตร ออกรวมกลุ่มกัน 1-4 ผล เปลือกผลแข็ง เมื่อผลอ่อนสีเขียว เมื่อสุกมีสีดำคล้ายเมล็ดมะละกอแห้ง มีเมล็ดเดียว ผิวเรียบ สีน้ำตาล รสขมจัด

การกระจายพันธุ์ : พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าโปร่ง

ออกดอก : -

การขยายพันธุ์ : เพาะเมล็ด

ประโยชน์ : ราก ตำรายาสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานีใช้เข้ายากับนางแซงแดงฝนกับน้ำคั้นแก้พิษไข้ ผิดสำแดงตำรายาไทยใช้ต้มน้ำดื่ม เป็นยาแก้ไข้ แก้บิด แก้เสียท้อง แก้ปวดกล้ามเนื้อ ใช้แก้ปวดหัว แก้ไอ

ต้น รสขม แก้ไข้ แก้ไข้มาลาเรียคั้นน้ำดื่ม แก้ตัวเหลือง ตาเหลือง บางประเทศใช้ต้นคั้นเพื่อรักษาไข้จับสั่นโดยเน้นในรักษาความผิดปกติของม้าม

ใบ รสขม ใช้ตำกับปูนแดงพอกแก้ฝี แก้กลากเกลื้อน ถอนพิษตะขาบ แมงป่อง แก้ดับม้ามโต

ผล รสขม มีสรรพคุณแก้กระษัย บำรุงน้ำดี บำรุงน้ำเหลือง แก้ท้องอืดเฟ้อแก้ลมวิงเวียน หาวเรอ อาเจียน อาเจียนเป็นเลือด เจ็บอก เป็นยาบำรุงธาตุ ทำให้เจริญอาหาร ขับพยาธิ แก้โรคบิดไม่มีตัว ท้องร่วง และแก้ไข้มาลาเรียโดยนำผลมาทุบให้เปลือกแตกคั้นรับประทานครั้งละ 5 ผลในประเทศฟิลิปปินส์ใช้ผลสดแก้อาการปวดท้อง

เมล็ดแห้ง รสขมฝาด ใช้รักษาโรคผิวหนังจำพวกเกลื้อน โดยนำเมล็ดแห้งตำพอแหลกแล้วเอาน้ำทาบริเวณที่เป็น ใช้รักษาโรคเกี่ยวกับลำไส้ ใช้เตรียมเป็นยาคุมธาตุ บำรุงธาตุ รักษาโรคบิดไม่มีตัว โรคพยาธิ แก่ท้องร่วงรักษาไข้มาลาเรียในประเทศอินโดนีเซีย (ชาว) ใช้เมล็ดเป็นยารักษาโรคลำไส้

